

ПІДГОТОВКА БАКАЛАВРІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДО ПРОВЕДЕННЯ ТУРИСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВНЗ СФЕРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

Марта Ярошик

Львівський державний університет фізичної культури

Постановка проблеми. В умовах сьогодення одним із перспективних напрямів Євроінтеграції України є вивчення привабливого туристичного потенціалу нашої країни, який може сприяти розширенню міжнародних зв'язків через відвідування України іноземними туристами. Водночас, туристсько-краєзнавча діяльність активізується і через зростання внутрішньої міграції населення, яка проявляється у зацікавленні краєзнавчими та природно-рекреаційними об'єктами краю. Це сприяє не тільки піднесенню економіки держави, а й фізичному, духовному і патріотичному вихованню молоді [3]. Туризм є одним із основних напрямів розвитку економіки та культури і створює умови для туристської діяльності, як форми організації пізнавальної діяльності учнів та чинника виховання шкільної молоді. Для реалізації наявного природно-рекреаційного і туристичного потенціалів України, потрібні конкурентоспроможні, компетентні фахівці. Це стосується і вчителів фізичної культури, які мають чималі можливості у здійсненні туристсько-краєзнавчої роботи з учнями.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Концептуальні засади професійної підготовки фахівців фізичного виховання досить повно висвітлені у працях Б. Шияна (1997), В. Ареф'єва (2001), Е. Вільчковського (2004), О. Ємця (2008), Т. Круцевич (2008). Проте, рівень професійної підготовки майбутніх учителів у вищих навчальних закладах не в повній мірі відповідає вимогам сьогодення і не забезпечує належного професіоналізму випускників. Тому, питання підвищення якості підготовки кадрів, зокрема до рекреаційно-оздоровчої та туристської діяльності є актуальним і потребує подальшого вивчення.

Виклад основного матеріалу. Найчисельнішу групу у системі підготовки кадрів для сфери фізичної культури і спорту складають випускники освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр”, більшість яких після закінчення ВНЗ працевлаштовуються на посаду вчителя фізичної культури. Для розкриття змісту підготовки бакалаврів фізичного виховання у галузевих вищих навчальних закладах України нами були проаналізовані навчальні плани за напрямом підготовки 0102 „Фізичне виховання і спорт” спеціальності 6.010201 „Фізичне виховання” освітньо-кваліфікаційного рівня – „бакалавр” Львівського державного університету фізичної культури (ЛДУФК), Харківської державної академії фізичної культури (ХДАФК), Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту (ДДФКіС) та Національного університету фізичного виховання і спорту України (НУФВіСУ).

Проведений нами аналіз показав, що спільним для усіх навчальних планів ВНЗ фізичного виховання і спорту є те, що вони орієнтовані на кредитно-модульну систему організації навчального процесу, проте кількість кредитів ECTS у них є різною. Відтак, навчальним планом ХДАФК передбачена найменша кількість навчальних годин – 6620, а НУФВіСУ – найбільша (8820). Тривалість одного кредиту в усіх досліджуваних ВНЗ становить 36 годин. Система підготовки за освітньо-кваліфікаційним рівнем „Бакалавр” розрахована на 4 роки навчання і передбачає теоретичну підготовку та різні види практик.

Плани теоретичних занять бакалаврів фізичного виховання у ВНЗ складаються з циклів дисциплін, кількість яких є різною у досліджуваних нами навчальних планах (табл. 1).

Відтак, у всіх навчальних планах ВНЗ сфери фізичного виховання і спорту спільними є такі цикли:

- 1) цикл гуманітарних та соціально-економічних дисциплін;
- 2) цикл природничо-наукових (фундаментальних) дисциплін;
- 3) цикл дисциплін самостійного вибору.

Структура навчальних планів підготовки бакалаврів фізичного виховання згідно кредитно-модульної системи організації навчального процесу

Структура навчальних планів	Кількість кредитів/годин у ВНЗ фізичного виховання і спорту			
	ХДАФК	ЛДУФК	ДДіФКіС	НУФВіСУ
Цикл гуманітарних та соціально-економічних дисциплін	36/1296	47,25/1701	45/1620	48,5/1746
Цикл природничо-наукових (фундаментальних) дисциплін	19,5/702	36/1296	40/1440	38/1368
Цикл професійно-орієнтованих дисциплін	49,5/1780	—	—	42,5/1530
Цикл загально-професійної підготовки	—	—	45,5/1638	—
Цикл професійної та практичної підготовки	—	106,5/3834	44/1584	—
Цикл спеціально-практичних дисциплін	25,5/916	—	—	24,5/882
Цикл спеціально-теоретичних дисциплін	16/580	—	—	23,5/846
Цикл дисциплін самостійного вибору	23,5/844	14,25/513	38/1368	42,5/1530
Практика	14/504	21/756	22,5/810	18/648
Дипломна робота	—	—	5/180	7,5/270
Разом кредитів/годин	184/6620	225/8100	240/8640	245/8820

Невід'ємною частиною підготовки бакалаврів фізичного виховання є практика, яка передбачена в навчальних планах усіх ВНЗ, проте її зміст та тривалість є різною (табл. 2).

Зокрема, у НУФВіСУ є чотири види практики, а саме: ознайомча, педагогічна, за профілем майбутньої роботи та туристичний похід. У ХДАФК є організаційна, педагогічна та практика з фаху. У ЛДУФК є такі види практики: як організаційна, педагогічна та тренерська, а у ДДіФКіС – лише педагогічна та тренерська.

Отже, спільним для всіх ВНЗ фізкультурного профілю є наявність педагогічної практики. Найменше часу вона триває у ХДАФК – 6 кредитів. У двічі тривалішою педагогічна практика є у ДДіФКіС – 12 кредитів. На її проходження у ЛДУФК та НУФВіСУ відводиться по 7,5 кредитів.

Таблиця 2

Розподіл кредитів за видами практики в навчальних планах підготовки бакалаврів фізичного виховання згідно кредитно-модульної системи організації навчального процесу

Види практики	Кількість кредитів/годин у ВНЗ фізичного виховання і спорту			
	ХДАФК	ЛДУФК	ДДіФКіС	НУФВіСУ
Організаційна	2/72	3/108	—	—
Педагогічна	6/216	7,5/270	12/432	7,5/270
Тренерська	—	10,5/378	10,5/378	—
З фаху	6/216	—	—	—
За профілем майбутньої роботи	—	—	—	7,5/270
Ознайомча	—	—	—	1,5/54
Туристичний похід	—	—	—	1,5/54
Разом кредитів/годин	14/504	21/756	22,5/810	18/648

Однак, у ХДАФК та НУФВіСУ наявні окремі види практики. Відтак, у ХДАФК є практика з фаху, а у НУФВіСУ – такі види практики, як: практика за профілем майбутньої роботи, ознайомча практика та туристичний похід.

Загалом, змістове наповнення всіх навчальних планів підготовки бакалаврів фізичного виховання різних ВНЗ немає суттєвих розбіжностей. Виявлені окремі розбіжності, на наш погляд, обумовлені Законом України „Про вищу освіту” (ст. 34), відсутністю галузевих стандартів та інструктивним листом Міністерства освіти і науки України від 19.06.2002 р. № 1/9 – 307, в яких передбачені можливість вибору навчальних дисциплін та ухвалення навчальних планів і навчальних програм Вченими радами ВНЗ.

Висновки.

Спільними ознаками навчальних планів вищих навчальних закладів фізкультурного профілю України є: орієнтація на кредитно-модульну систему організації навчального процесу; тривалість одного кредиту 36 годин; загальна структура навчальних планів, яка містить цикли дисциплін та практики. При цьому у досліджуваних навчальних планах кількість кредитів коливається в межах від 184 до 245. Різняться кількість, назви та змістове наповнення циклів дисциплін, а також зміст і тривалість практик.

Література:

1. Ареф'єв В. Г. Фізична культура в школі (молодому спеціалісту) навч. посіб. / В. Г. Ареф'єв ; М-во освіти і науки України, КНУ імені М.П. Драгоманова. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2001. – 383 с. : іл.
2. Ємець О. Й. Професійні ситуації вчителя фізичної культури : навч. посіб. / О. Й. Ємець, В. І. Скрипка. – Чернігів : [б. в.], 2008. – 80 с.
3. Ткачівська І. М. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до туристсько-краєзнавчої роботи з учнями : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / І.М.Ткачівська. – Т., 2009. – 48 с.
4. Шиян Б. М. Теоретико-методичні основи підготовки вчителів фізичного виховання в педагогічних навчальних закладах: автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / Б.М. Шиян. – К., 1997. – 50 с.

СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ТРЕНЕРА

Жанна Бережна

Кримський гуманітарний університет (м. Ялта)

Гуманістичні та демократичні тенденції розвитку українського суспільства, об'єктивне зростання ролі його моральних засад зумовили суттєві зміни освітніх пріоритетів і цінностей. У державних докумен-